

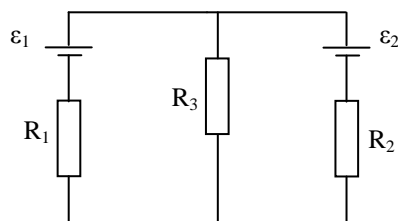
**19. РЕПУБЛИЧКО ТАКМИЧЕЊЕ ИЗ ФИЗИКЕ УЧЕНИКА ОСНОВНИХ ШКОЛА
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ (26. април 2014)**

IX РАЗРЕД

1. Од конца дужине $3,15\text{ m}$ треба направити три математичка клатна тако да период једног клатна буде два пута мањи од периода другог, а два пута већи од периода трећег и при том искористити цио конач. Колике треба да су дужине ова три клатна и колики су њихови периоди осциловања? $g = 9,81\text{ m/s}^2$

2. У два тјемена једнакостраничног троугла странице 10 cm налазе се два тачкаста наелектрисања од $+8\text{ nC}$ а у трећем тјемени тачкасто наелектрисање од -8 nC . Колика сила дјелује на наелектрисање од 1 nC које се налази у тежишту датог троугла и како је она усмјерена. $k = 9 \cdot 10^9 \frac{\text{Nm}^2}{\text{C}^2}$.

3. У колу чија је шема на слици одредити јачину струје кроз отпорник R_3 ако је $R_1 = 1\Omega$; $R_2 = 2\Omega$; $R_3 = 4\Omega$; $\varepsilon_1 = 70\text{ V}$; $\varepsilon_2 = 35\text{ V}$.

4. При једносмјерном напону 10 V сијалица свијетли одређеним интензитетом, а кроз нит тече струја јачине $0,3\text{ A}$. Због површинског испаравања материјала пречник нити се смањи за 10% .

а) За колико треба да се промијени напон напајања да би сијалица свијетлила истим интензитетом?

б) Колика је тада јачина струје кроз сијалицу?

5. Испред сабирног сочива жижине даљине 24 cm постављен је предмет висине 3 cm . Висина добијеног лика је 9 cm . Колика ће бити увећање лика ако се сочиво приближи предмету за 2 cm .

РЈЕШЕЊА ЗАДАТАКА ЗА IX РАЗРЕД

1. Услови задатка: $L = 3,15\text{ m}$, $T_1 = \frac{T_2}{2}$, $T_1 = 2T_3$.

$$T = 2\pi\sqrt{\frac{\ell}{g}}, \quad \ell = \frac{gT^2}{4\pi^2} \quad \ell_1 = \frac{gT_1^2}{4\pi^2} = kT_1^2 \quad \text{гдје је } k = \frac{g}{4\pi^2}.$$

$$\ell_1 + \ell_2 + \ell_3 = L, \quad kT_1^2 + kT_2^2 + kT_3^2 = L, \quad kT_1^2 + k(2T_1)^2 + k\left(\frac{T_1}{2}\right)^2 = L \quad \text{одатле}$$

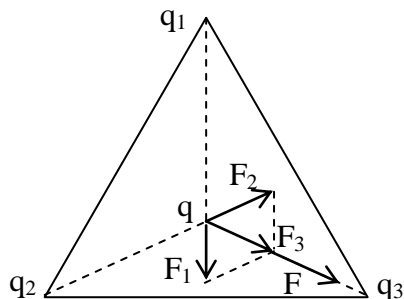
$$T_1^2 = \frac{4L}{21k} \quad \text{и након уврштавања } k \quad T_1^2 = \frac{16\pi^2 L}{21g}$$

$$T_1 = 4\pi\sqrt{\frac{L}{21g}} = 1,553\text{ s}, \quad T_3 = \frac{T_1}{2} = 0,777\text{ s}, \quad T_2 = 2T_1 = 3,106\text{ s}.$$

$$\ell_1 = \frac{gT_1^2}{4\pi^2} = 0,6\text{ m}, \quad \ell_2 = 2,4\text{ m}, \quad \ell_3 = 0,15\text{ m}.$$

2. Растојање између наелектрисања и тежишта $r = \frac{2}{3}h = \frac{a\sqrt{3}}{3}$

Са слике се види $F_1 = F_2 = F_3 = \frac{kqq_1}{r^2} = k \cdot \frac{3qq_1}{a^2}$. Резултанта сила F_1 и F_2 је усмјерена према негативном наелектрисању (q_3) и истог је интензитета, правца и смјера као и F_3 .

Коначно укупна сила на наелектрисање q је $F = 2F_3 = 2 \cdot k \cdot \frac{3qq_1}{a^2} \quad F = 4,32 \cdot 10^{-5}\text{ N}$

Резултујућа (укупна) сила на наелектрисање q је усмјерена према наелектрисању q_3 .

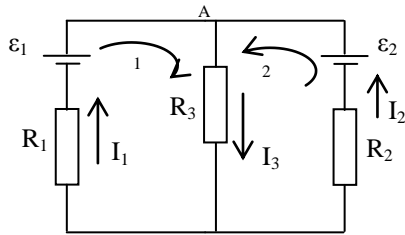
3. Према Кирхофовим правилима из кола имамо 3 једначине (слика)

За чвор А: $I_1 + I_2 = I_3$ (1)

За контуру (1) $I_1 \cdot R_1 + I_3 R_3 = \varepsilon_1$ (2) $\Rightarrow \quad I_1 = \frac{\varepsilon_1 - I_3 \cdot R_3}{R_1}$ (3)

За контуру 2 важи $I_2 \cdot R_2 + I_3 \cdot R_3 = \varepsilon_2$ (4) $I_2 = \frac{\varepsilon_2 - I_3 \cdot R_3}{R_2}$ (5)

Уврштавањем (3) и (5) у (1) добија се $\frac{\varepsilon_1 - I_3 \cdot R_3}{R_1} + \frac{\varepsilon_2 - I_3 \cdot R_3}{R_2} = I_3$, сређивањем ове једначине $I_3 = \frac{\varepsilon_1 \cdot R_2 + \varepsilon_2 \cdot R_1}{R_1 \cdot R_2 + R_2 \cdot R_3 + R_1 \cdot R_3}$ $I_3 = 12,5A$

4. Услов $P_1 = P_2$, $\frac{U_1^2}{R_1} = \frac{U_2^2}{R_2}$, $U_2 = U_1 \frac{\sqrt{R_1}}{\sqrt{R_2}}$.

$$R_1 = \rho \cdot \frac{\ell}{S} = \rho \cdot \frac{\ell}{r_1^2 \pi}, \quad R_2 = \rho \cdot \frac{\ell}{r_2^2 \pi} \cdot r_2 = 0,9r_1.$$

$$\frac{R_1}{R_2} = \frac{r_1^2}{r_2^2} = \frac{r_1^2}{(0,9r_1)^2} = \frac{1}{0,81}, \quad \frac{\sqrt{R_1}}{\sqrt{R_2}} = \frac{1}{0,9}, \quad U_2 = \frac{U_1}{0,9} = 11,11V$$

$$I_2 = \frac{P}{U_2} = \frac{I_1 \cdot U_1}{U_2} = \frac{0,3A \cdot 10V}{11,11V} = 0,9A$$

5.

$$u = \frac{L}{P} = \frac{\ell}{p} = \frac{9}{3} = 3 \text{ или } l = 3p \text{ (1)}$$

Из једначине $\frac{1}{f} = \frac{1}{p} + \frac{1}{\ell}$ користећи (1) слиједи да је положај предмета у првом случају

$$p = \frac{4f}{3} = 32 \text{ cm}$$

Према услову задатка нови положај предмета $p_1 = p - \Delta p = 32 \text{ cm} - 2 \text{ cm} = 30 \text{ cm}$

Примјеном једначине сочива нови положај предмета добије се удаљеност новог лика

$$\ell_1 = \frac{f_1 p_1}{p_1 - f_1} = 120 \text{ cm}. \text{ Увећање у другом случају } U_1 = \frac{\ell_1}{p_1} = \frac{120 \text{ cm}}{30 \text{ cm}} = 4$$